

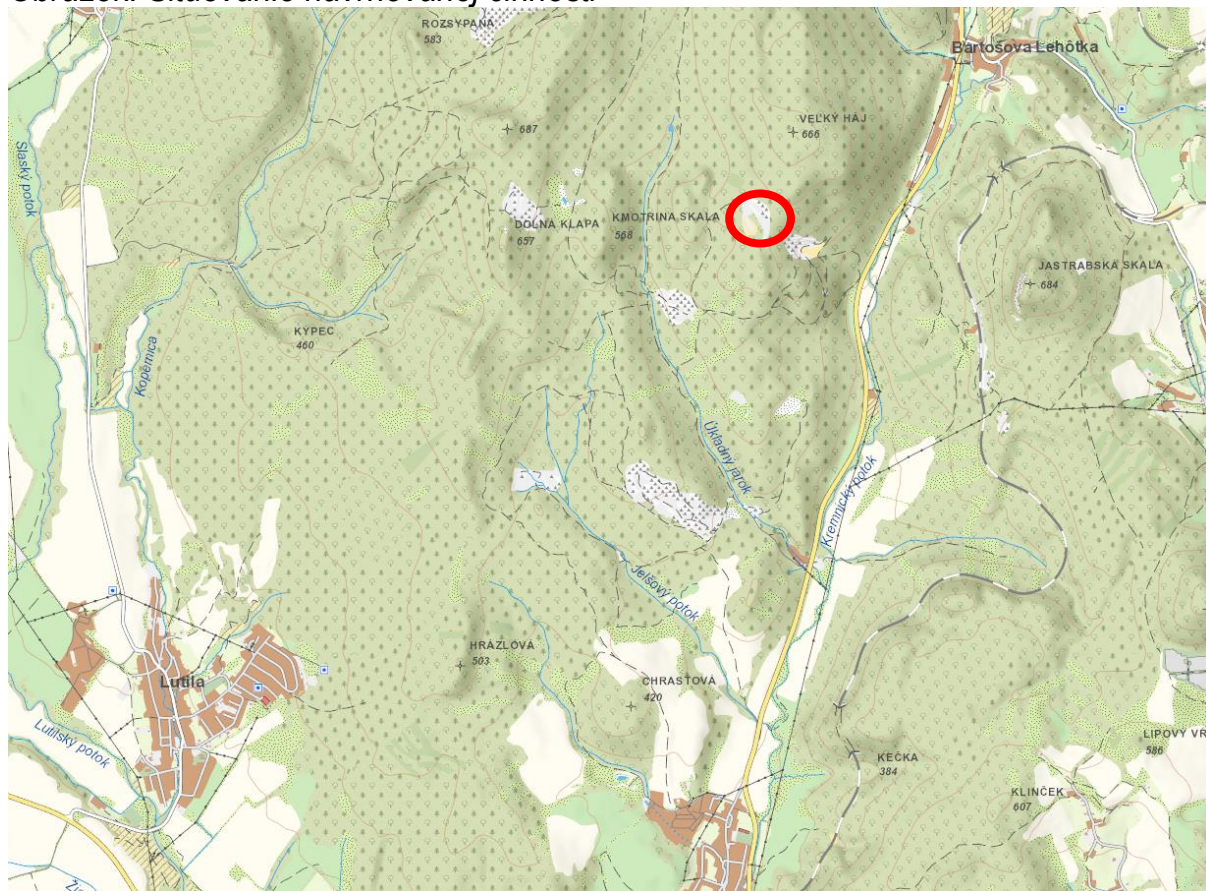
X. VŠEOBECNE ZROZUMITELNÉ ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

Navrhovateľ: ENERGOGAZ, a. s., Honcova 3, 040 01 Košice

Navrhovaná činnosť: „VÝHRADNÉ LOŽISKO BENTONITU V DOBÝVACOM PRIESTORE STARÁ KREMNIČKA II“

Umiestnenie: Navrhovaná činnosť bude realizovaná na pozemkoch navrhovateľa v katastrálnom území obce Stará Kremnička a Bartošová Lehôtka v dobývacom priestore Stará Kremnička II. Lokalita je situovaná vo východnej časti geomorfologického celku Jastrabská vrchovina (Obrázok).

Obrázok: Situovanie navrhovanej činnosti

Zdroj: <https://zbgis.skgeodesy.sk/>, 2025

Lokalita navrhovanej činnosti – DP Stará Kremnička II.

Základné údaje o navrhovanej zmene:

Predmetom navrhovanej činnosti je pokračovanie v banskej činnosti v zmysle navrhovaného Plánu otvárky, prípravy, dobývania výhradného ložiska bentonitu v dobývacom priestore Stará Kremnička II. na roky 2026 - 2036 (ďalej len „POPD Stará Kremnička II.“), v okrese Žiar nad Hronom, v Banskobystrickom kraji. Navrhovaná činnosť sa plánuje vykonávať na pozemkoch s parc. č. KN-C 606 (pôvodne 498/24), 605 (pôvodne 498/25) v katastrálnom území Bartošová Lehôtka a na pozemkoch s parc. č. KN-C 1171/16, 1171/17, 1171/18, 1171/19 v katastrálnom území Stará

Kremnička. Celková plocha dotknutá plánovanou banskou činnosťou je 46 912 m², tzn. 4,69 ha s plánovanou priemernou ročnou ťažbou 20 000 ton/rok. Celý dobývací priestor má výmeru 23,9596 ha.

Navrhovaná činnosť nie je v predmetnom území novou činnosťou, je pokračovaním už existujúcej činnosti. Banská činnosť bola v dobývacom priestore Stará Kremnička II zahájená v roku 2010.

Dobývací priestor Stará Kremnička II. bol určený rozhodnutím OBÚ Banská Bystrica č. 667/465/Bu – Oz/1995 zo dňa 16.08.1995 o výmere 239 596 m², ktorý bol pridelený ťažobnej organizácii – navrhovateľovi na základe výberového konania a predchádzajúceho súhlasu OBÚ Banská Bystrica.

Dobývací priestor sa nachádza v chránenom ložiskovom území (ďalej len CHLÚ) Bartošová Lehôtka I – okolo Salaša (pôvodný názov Stará Kremnička – Bentonit), ktoré bolo určené rozhodnutím o chránenom území a stavebnej uzávere chráneného územia Okresným národným výborom v Žiari nad Hronom, odbor výstavby č. Výst.2454/1971 zo dňa 28.09.1971.

Navrhovaná ťažba bude nadväzovať na ťažobnú činnosť povolenú rozhodnutím OBÚ v Banskej Bystrici č. 543-1295/2010 z 16.04.2010 na roky 2010 – 2019 na pozemku par. Č. KN-C 498/17 v katastrálnom území Bartošová Lehôtka. Organizácia v roku 2019 ukončila banskú činnosť na uvedenom pozemku vydobytím zásob a následnou rekultiváciou vydobytých priestorov podľa „Plánu technickej a biologickej rekultivácie lesných pozemkov“. Navrhovateľ dňa 04.11.2019 podal na OBÚ Banská Bystrica žiadosť o povolenie banskej činnosti – dobývanie výhradného ložiska bentonitu v DP Stará Kremnička II. na roky 2020 – 2029. OBÚ Banská Bystrica vydal rozhodnutie o povolení banskej činnosti - otvárka, príprava a dobývanie výhradného ložiska bentonitu v dobývacom priestore Stará Kremnička II. č. 67-1736/2020 z 29.7.2020 navrhovateľovi na roky 2020 – 2029 a na pozemkoch 606 (pôvodne 498/24) a 605 (pôvodne 498/25) v k. ú. Bartošová Lehôtka do roku 31.12.2025 a na pozemkoch par. Č. 1171/16, 1171/17, 1171/18 a 1171/19 v k. ú. Stará Kremnička do 31.12.2029, spolu o celkovej výmere 4,6912 ha s predpokladanou ročnou ťažbou 50 000 t/rok (pôvodne plánovaná). Toto rozhodnutie zatiaľ nenadobudlo právoplatnosť, lebo sa začalo konanie o podnete podľa zákona EIA, ktoré podalo občianske združenie OZ Kremnické vrchy pre život dňa 22.10.2020. Na lokalite sa ťažilo od roku 2010 do roku 2019 s priemernou ročnou ťažbou 17 000 až 21 000 ton. V rámci ťažobnej činnosti došlo na už vydobytej časti ložiska k rekultivácii územia. Prvá časť týchto pozemkov, ktorá bola už rekultivovaná vo výmere 1,7233 ha bola vrátená do lesného fondu a odovzdaná v decembri 2020 majiteľovi pozemku - Rímsko-katolíckej cirkvi biskupstvo Banská Bystrica (ďalej len „RKC“). Ďalšie časti budú zrekultivované po vyťažení ložiska a následne budú odovzdané pôvodnému majiteľovi. Po 10 rokoch bude v danom území ukončená banská činnosť.

V zmysle vypracovaného POPD Stará Kremnička II. je plánovaná ťažba na 10 rokov. Plocha, ktorá sa týka navrhovanej činnosti je vytýčená na základe geologického prieskumu, tzv. dorozviedky, ide o miesta kde sa ložisko bentonitu vyskytuje. Pre tento účel bolo v rokoch 2010 až 2018 v týchto miestach odvrátených 495,5 m vrtov a vyhodnotených cca 70 vrtov. Na základe realizovaného prieskumu sa vo väčšej časti DP nepotvrdili ťažiteľné zásoby bentonitu a preto sa ohraničili miesta, kde sa ložisko

nachádza (potvrdené ložisko bentonitu je iba na parcelách 1171/16 až 1171/19). V záujme minimalizovania odlesnenia sa vyčlenili miesta, kde sa plánuje navrhovaná činnosť realizovať. V rámci DP Stará Kremnička II. sa jedná o posledné rozšírenie ťažby. Objem ročných ťažieb nerastných surovín bude závislý najmä od požiadaviek odberateľov nerastnej suroviny, preto nie je možné jednoznačne stanoviť objem ročnej ťažby. Predpokladaný návrh priemernej ročnej ťažby avšak nepresiahne kapacitu 20 000 t za rok.

Predpokladaný termín zahájenia bol v zmysle POPD rok 2020, ktorý je ale v upravenom POPD potrebné aktualizovať. Konečný termín zahájenia činnosti je viazaný na získanie všetkých potrebných povolení a súhlasov. Termín ukončenia navrhovanej činnosti: v zmysle povolenia banskej činnosti, predpoklad ukončenia bude po cca 10 rokoch banskej činnosti, v roku 2035, resp. do vyťaženia zásob bentonitu

Navrhovaná činnosť, ťažba bentonitu nedosahuje parametre podľa prílohy č. 8 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon EIA“) platného k 31.3.2023, je ju však možné priradiť k nasledovnej položke:

1. Ťažobný priemysel:

položka č. 15. Ťažba ostatných nerastov, ak nie sú uvedené v položkách č.

1 – 6, 9 - 14, kde pri navrhovanej kapacite:

- od 200 000 t/rok alebo od 10 ha záberu plochy je určené povinné hodnotenie, a
- od 100 000 t/rok do 200 000 t/rok alebo od 5 ha do 10 ha záberu plochy je určené zisťovacie konanie.

Dňa 22.10.2020 bol na MŽP SR doručený podnet, označený ako „Podnet na prešetrenie rozhodnutia“ od OZ Kremnické vrchy pre život, Bartošova Lehôtka 170, 967 01 Kremnica (ďalej len „podávateľ podnetu“) na začatie konania podľa § 19 zákona EIA v súvislosti s navrhovanou činnosťou „Výhradné ložisko bentonitu v dobývacom priestore Stará Kremnička II.“

MŽP SR rozhodnutím zo dňa 22.12.2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 17.04.2023 rozhodlo podľa § 19 zákona EIA a v súlade s § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov po vykonaní konania o podnete, že navrhovaná činnosť sa bude posudzovať podľa zákona EIA.

MŽP SR následne dňa 26.07.2023 určilo rozsah hodnotenia, pričom pre ďalšie, podrobnejšie hodnotenie sa určuje dôkladné zhodnotenie nulového variantu (stav, ktorý by nastal ak by sa navrhovaná činnosť neuskutočnila) a variantu uvedeného v konaní o podnete. Navrhovaná činnosť je navrhnutá v jednom realizačnom variante. Nulový variant predstavuje stav, ktorý by nastal keby sa navrhovaná činnosť nerealizovala.

Pri tvorbe porovnávacích kritérií pre výber optimálneho variantu sa vychádzalo z najvýznamnejších identifikovaných vplyvov navrhovanej činnosti a ako porovnávacie kritériá pre výber optimálneho variantu sme zvolili:

- miera vplyvov na horninové prostredie a pôdu,
- miera vplyvov bioty,

- miera ovplyvnenia faktorov pohody a kvality života obyvateľstva,
- sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti.

Miera vplyvov na horninové prostredie pôdy

Nulový variant

Dotknutá lokalita sa nachádza na lesných pozemkoch pokrytých súvislou vegetáciou stromovej, krovinovej a bylinnej etáže. V prípade, že by sa navrhovaná činnosť nerealizovala lokalita zostane nedotknutá s kontinuálnym vývojom vegetácie. Horninové prostredie by zostalo nedotknuté avšak nedošlo by k racionálnemu využitiu nerastnej suroviny v už určenom dobývacom priestore a k efektívnemu využitiu už investovaných prostriedkov v rámci ložiskového prieskumu v rámci určenia dobývacieho priestoru a výpočtu ťažiteľných zásob.

Realizačný variant

Navrhovanou činnosťou dôjde k odlesneniu a odstráneniu humusového horizontu na ploche vymedzenej pre ťažbu. Je potrebné zdôrazniť, že pôjde o dočasný záber lesného pôdneho fondu a po ukončení ťažby s plánovaným časovým harmonogramom 10 rokov sa na lokalite bude postupne vykonávať rekultivácia s následným prinavrátením vegetačného krytu.

Miera vplyvov na biotu

Nulový variant

Záujmová lokalita je tvorená biotopmi prírodného až poloprírodného charakteru, s výskytom viacerých chránených druhov flóry a fauny, ktoré môžu byť súčasťou európsky významných biotopov podľa smernice o biotopoch. V prípade, že by sa navrhovaná činnosť nerealizovala lokalita zostane nedotknutá s kontinuálnym vývojom vegetácie

Realizačný variant

Pred začatím dobývania ložiska je potrebné územie odlesniť, odstrániť humusový horizont a skrývku ložiska. Realizáciou ťažobnej činnosti dôjde k strate, deštrukcii a zmene biotopov a habitatov pre viaceré druhy organizmov, prípadne k fragmentácii biotopov. Pre niektoré vzácne a chránené druhy môže predstavovať zásah ohrozenie – môže ovplyvniť ich schopnosť párenia, starostlivosti o mláďatá, odpočinku alebo migrácie. Zásahom do pôdneho a horninového horizontu môže dôjsť k zmene a degradácii vodných ekosystémov. Po ukončení činnosti možno na niektorých miestach očakávať zmenu v druhovom zložení prítomných spoločenstiev, rozšírenie invázných druhov ale aj výskyt nových či vzácných biotopov.

Terénne depresie, ktoré vzniknú v dôsledku ťažobnej činnosti, budú počas rekultivácie upravené tak, aby zadržovali vodu. Tento stav môže pozitívne ovplyvniť mikroklimatické pomery a prispieť k zlepšeniu retenčnej schopnosti krajiny.

Miera ovplyvnenia faktorov pohody a kvality života obyvateľstva

Nulový variant

Územie dobývacieho priestoru je už teraz ovplyvnené ťažobnou činnosťou, ktorá je z dôvodu neexistencie banského povolenia pozastavená. Do realizácie rekultivačných

prác by rozfáraný lom predstavoval predovšetkým negatívny vizuálny prvok v krajine, citeľný najmä v bezprostrednom okolí.

Realizačný variant

Navrhovaná činnosť sa prejaví v ovplyvnení kvality ovzdušia, hlukovej záťaže najmä v bezprostrednom okolí lomu. Dotknuté územie je však neobývané, pričom obytné časti dotknutých obcí sú v dostatočnej vzdialenosti. Medzi ťažobným priestorom a obývaným územím sa nachádza súvislý lesný porast, ktorý významnej miere eliminuje negatívny vizuálny vplyv a výrazne tlmí hluk z dobývania a prepravy bentonitu. Navrhovaná činnosť je stacionárnym zdrojom znečistenia tuhými časticami v ovzduší, ktoré vznikajú pri samotnej ťažbe suroviny, z prejazdov po manipulačných plochách, z dočasných depónií vyťaženej suroviny a z prepravy do medziskladu v obci Lutila. Najvýraznejší negatívny vnem bude predstavovať vizuálne pôsobenie odkrytého lomu, najmä pre turistov a návštevníkov okolitého lesa. Tento vplyv však bude po ukončení ťažobnej činnosti a realizácii rekultivačných opatrení postupne eliminovaný.

Sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti

Nulový variant

Realizovaním nulového variantu by nedošlo k pokračovaniu ťažobnej činnosti, a teda ani k racionálnemu využitiu dostupných zásob nerastnej suroviny. Územie by bolo predmetom technickej a biologickej rekultivácii, vrátane úpravy okolitého terénu. Následne by sa pozemok vrátil k svojej pôvodnej funkcii a využívaniu.

Realizačný variant

Realizovaní navrhovaného variantu by došlo k vyťaženiu približne 200 000 t nerastnej suroviny – bentonitu, ktorý má široké hospodárske využitie. Ťažba by podporila vznik nových pracovných príležitostí nielen priamo pri ťažobnej činnosti ale aj v oblasti dopravy, spracovania suroviny a v rámci nadväzujúcich subdodávateľských činností. Ekonomickým prínosom je aj generovanie finančných zdrojov vo forme poplatkov za ťažobný priestor, dane z príjmov a ďalších odvodov, ktoré predstavujú príjem pre obec, región i štát.

Racionálne využívanie ložísk nerastných surovín zároveň prispieva k posilneniu surovinovej sebestačnosti Slovenskej republiky, k znižovaniu závislosti na dovoze a k podpore rozvoja národného hospodárstva.

Výber optimálneho variantu bol robený formou váženej matice (*Tabuľka*). Metóda spočíva v hodnotení váhy (dôležitosti) jednotlivých kritérií bodovou stupnicou od 1 po 3, tak že stupeň 1 je priradený najmenšej váhe a stupeň 3 váhe najväčšej. Rovnakou stupnicou sa tiež hodnotí intenzita (veľkosť) vplyvov (kritérií), tak že 1 predstavuje najmenší vplyv, 3 najväčší vplyv. Za výsledné kritérium pre rozhodnutie sa potom volí najväčší vážený súčet (súčet súčinov hodnotenia miery splnenia kritéria a ich váhy).

Tabuľka: Vážená matica významnosti vplyvov pre posudzované varianty

Porovnávacie kritériá pre výber optimálneho variantu	Váha vplyvu	Varianty			
		Nulový variant		Realizačný variant	
		Veľkosť vplyvu	Významnosť vplyvu	Veľkosť vplyvu	Významnosť vplyvu

Miera vplyvov na pôdu a horninové prostredie	3	0	0	-1	-3
Miera vplyvov na biotu	3	0	0	-2	-6
Miera ovplyvnenia faktorov pohody a kvality života obyvateľstva	1	0	0	-1	-1
Sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti	3	-2	-6	2	6
Spolu	-	-	-6	-	-4

Vysvetlivky :znamienko mínus (-) vyjadruje negatívny vplyv, veľkosť vplyvu: hodnotená v škále -3 až 3, váha vplyvu hodnotená v škále 1 až 3, významnosť vplyvu: veľkosť vplyvu x váha vplyvu

Porovnaním posudzovaných variantov je možné konštatovať, že z hľadiska akceptovateľnosti vplyvov navrhovaných variantov na životné prostredie a obyvateľstvo bol vyhodnotený realizačný variant ako výhodnejší a únosný.

Dôvody výberu optimálneho variantu sú najmä:

- ✓ Navrhovaná činnosť nie je v predmetnom území novou činnosťou, je pokračovaním už existujúcej činnosti. Je časovo ohraničená (cca 10 rokov), kedy dôjde k vyťaženiu ťažiteľných zásob na ložisku. Na ložisku s potvrdené zásoby z roku 195, pre ložisko je vydané rozhodnutie o schválení zásob výhradného ložiska č. 1701/2001-min. zo dňa 21.08.2001
- ✓ Pri ťažbe nebudú používané trhacie práce, obyvatelia nebudú ťažobnými prácami ovplyvňovaní. K lokalite je zabezpečený bezproblémový prístup, existujúca infraštruktúra sa nebude upravovať.
- ✓ Z technologického hľadiska bude navrhovaná činnosť spĺňať všetky požadované limity a bude v súlade s platnou legislatívou.
- ✓ Po vyťažení ťažiteľných zásob na ložisku dôjde k rekultivácii územia a dotknuté pozemky budú vrátené do užívania pre pôvodný účel, budú mať opäť využité ako lesné pozemky a odovzdané majiteľovi pozemku.
- ✓ Navrhovaná činnosť bude umiestnená mimo zastavané územie obci Bartošová Lehôtka, Stará Kremnička a Lutila. Obytné zóny sú v dostatočnej vzdialenosti a navrhovaná činnosť bude bez očakávaných podstatných nepriaznivých vplyvov na dotknuté obyvateľstvo.
- ✓ Posúdenie navrhovanej činnosti preukázalo, že navrhovaná činnosť bude mať málo významný, lokálny vplyv na jednotlivé zložky životného prostredia.
- ✓ Pri ťažobnej činnosti budú rešpektované technické, krajinnoeekologické a socioekonomické hľadiská s cieľom minimalizácie negatívnych vplyvov na životné prostredie a jeho zložky, ako aj na zdravie dotknutého obyvateľstva.
- ✓ Z hľadiska ochrany prírody a krajiny je navrhovaná činnosť umiestnená v území s prvým stupňom ochrany podľa zákona o OPaK a v blízkosti sa nenachádzajú maloplošné ani veľkoplošné chránené územia z národnej sústavy a ani územia z európskej sústavy NATURA 2000

- ✓ Realizácia navrhovanej činnosti zvýši surovinovú sebestačnosť Slovenskej republiky, prispeje k zníženiu závislosti štátu od dodávok zo zahraničia a dôjde k efektívnemu a racionálnemu využívaniu domácej surovínovej základne.
- ✓ Realizácia navrhovanej činnosti zabezpečí stabilný a lokálny zdroj pre rôzne hospodárske využitie a neobmedzuje žiadnu z existujúcich prevádzok na lokalite.
- ✓ Predmetný zámer je v súlade s viacerými strategickými dokumentami miestnej, regionálnej ale aj celoštátnej úrovne.

Na základe komplexného posúdenia / porovnania oboch variantov možno konštatovať, že realizácia navrhovanej činnosti (variant 1) sa z pohľadu sumáru posudzovaných aspektov, t. j. environmentálnych, technicko-technologických, ako aj socio-ekonomických, pri rešpektovaní navrhnutých zmierňujúcich opatrení, všetkých legislatívnych požiadaviek na ochranu životného prostredia a zdravia obyvateľstva a požiadaviek vydaných rozhodnutí a súhlasov, javí ako environmentálne akceptovateľný variant a nie je objektívny dôvod nesúhlasiť s realizáciou navrhovanej činnosti.